

Csillagászati szabadegyetem

A csillagászat időszerű kérdéseivel a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat csillagászati és űrhajózási szakosztályának rendezésében holnap, november 14-én, hétfőn este 7 órakor **csillagászati szabadegyetem** kezdődik Szegeden, a József Attila Tudományegyetem Béke-épületének Béke-tantermében. Az első előadást *A Hold szerepe az emberiség jövőjében* címmel dr. Kulín György, a budapesti csillagvizsgáló igazgatója tartja. Kedden, szer-

dán, csütörtökön és pénteken dr. Dezső Lóránt címzetes egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia Napfizikai Observatóriumának igazgatója, Ponori Theureux Aurél, a budapesti Uránia Csillagvizsgáló igazgatóhelyettese, Márki-Zay Lajos, a szegedi Uránia csillagvizsgáló vezetője és dr. Guman István, a Magyar Tudományos Akadémia Napfizikai Observatóriumának tudományos főmunkatársa tart előadást a csillagászat időszerű kérdéseiről.

Egyetemi napok

A november 20-ig tartó szegedi egyetemi napok programjában a hazai diákszeminarium után újabb jelentős rendezvényekre kerül sor a most következő héten. A többi között a KISZ Csongrád megyei és szegedi bizottsága, valamint a szegedi felsőoktatási intézmények kedden vietnami estet rendeznek a József Attila Tudományegyetem nagy előadótermében. A következő nap szerdán, a kollégiumi vezetők első megyei konferenciájára kerül sor.

Egy délelőtti „baktérium-tanszéken”

Látogatás a főiskola növényteni intézetében

Dróthuzalok, kalapácsok és serény kezektől hulló vakolat mutatja az utat dr. Kiss István birodalma felé a szegedi tanárképző főiskola gyakorló általános iskolájának magasföldszintjén. A kétszer jobbra forduló folyosó utolsó harmadában üres akváriumok, növényeket ábrázoló fali képek jelzik a tatarozás miatt fél műszakban dolgozó főiskolai tanszék jelenlétét. Udvarias kopogás után nyílik az ajtó, s már bent is vagyunk a Növényteni Intézet vezetőjének barátságos szobájában. Forró fekete kerül az asztalra, s növénymodellek, spirituszban úszó preparátumok jellegzetes hangulata siettetni ennek a zárt világnak tetsző laboratóriumnak kitarukozását.

Gyakorlatból az elméletbe

— Bizony piciny „baktérium-tanszék” vagyunk — tréfálozik fekete keretes szemüvegén át Kiss István, az intézet méreteire célozva —, de azért meglehetősen sokrétű feladatot látunk el. Mint főiskolai tanszék alkotó, tudományos és oktató-nevelő munkát végzünk. Nyolc-kilenc éve foglalkozunk módszertani kérdésekkel, s azt vizsgáljuk, miképpen tehetnénk hatékonyabbá nevelő-

Az itt folyó oktató-nevelő munka nem lehet öncélú. Talán sehol sincs olyan lehetőség megalapozott világnézeti nevelésre, mint éppen a természettudományok anyagában. A materializmus itt a természet törvényeinek tényszerűségéből közvetlenül szegődik a hallgatók munkájának útjára: minden, amit látnak, hallanak, olvasnak — direkt világnézet. A természetben meglátni a materializmust, tárgyakban, dolgokban megfigyelni törvényszerűségeit — ez az objektív dialektika, az összefüggések, fejlődéstörvények konkrét vizsgálata. Ezen alapulnak azok a módszertani kérdések, melyekre a tanszék tudományos munkája választ keres. A hallgatók hogyan oktassák majd általános iskolákban a főiskolán magasabb szinten elsajátított ismeretanyagot? Hogyan tehetnék hatékonyabbá a gyakorlati órákon keresztül az elméleti oktatást? Milyen típusú gyakorlati foglalkozások a legcélszerűbbek?

— Nekünk nincs botanikus kertünk — tárja szét karját Kiss István —, a természet-hez kell fordulnunk. A nyáron virító növényeket csak ebben az időszakban lehet eredményesen tanulmányozni. Ezért iktattuk be június végén a nyári terepgyakorlatokat, hogy Szeged határát járva legilletékesebb helyen,

a természetben sajátítsák el hallgatóink az ismereteket.

Közép-Európában egyedülálló

Az intézet tudományos kutatómunkája három irányú. Az alföldi szikes vizek és talajok növényi mikroszerkezeteinek vizsgálata, a Tisza-kutatás és a flagellata növények tanulmányozása. A tanszék felszerelése jónak mondható: 25 mikroszkópja, szép, napfényes helyen fekvő laboratóriuma és Közép-Európában szinte egyedülálló virágmodell-gyűjteménye van. Ezeknek a század elejéről való külföldi készítményeknek — mintegy 200 darabnak — jóformán az egész növényvilágot átfogó tablójára némileg pótolhatja a botanikus kertet, sőt bizonyos vonatkozásban többet is nyújt annál: a baktériumok, gyökerek, vagy más növényi részek sokszázszorosra nagyított kereszt- és hosszmetsete az alapos, szemléletes megismerés nélkülözhetetlen feltétele.

Sok mindepről beszélgetünk volna még ezen a „baktérium-tanszéken”. A fényképek, tárgyi és képi reprodukciók barátságos társaságából azonban a csengőszó invitált. Kiss István órára készült a harmadikba...

Nikolényi István

Séta a bazársoron

Barátságos kis utca Szeged belvárosában a „bazársor”. Régmúlt időkét árasztanak a megkopott cégtáblák, a maszek igyekeztető és ízlésű kirakatok. Egyelőre még színfoltja a modern áruházat követő kis utca Szegednek, valahogy a múlt kis darabkája, rezervátuma. Nem is vitt be más a parányi üzletekbe, csak a kíváncsiság. Mi minden van itt a csillogó áruház után, ahol „minden” kapható?

A serdülőlk boltja mellett egy fehérre festett, csillogó kirakat, M. Beláné művirág üzleté. A gazda tudja a szabályt, fő a reklám. Mindig sokan ácsorognak megcsodálni ezüst hajóit, régebben a Dómot, a törpéket, műanyag virágok és művirág csokrok illő társaságában. Bent a fal tele művirág koszorúkkal, mert hát miből él az ember?

A művirágos mellett egy bádogosmester és egy kosárfőző a szomszédság. De szemben!

Üzletek és vásárlók

Rögtön a Felszabadulás Ktsz és a parkgondozó részleg után „tömény” bazársor van. Orásüzlet. A kirakatban óramatuzsálem, hintázó figurával. Aztán jön egy kirakat szegedi papucskokkal, török-mintás házi kötényekkel. A cégtábla vésnőket és női szabót hirdet. Bámor, hogy nem néztem be. Vésnők — mi lehet?

A szomszédban meghökkenek. Oriási cirádás vázában oriási művirág csokrok. Aztán szegényes műanyag táskák, papucskok. A tábla műanyagkészítőt hirdet.

— Mi fog a legjobban? — nézek körül odabenn.

— Az olcsóbb virágcsokrok — tájékoztat elösielve egy fiatal férfi, aki, mint kiderült, beteg testvére helyett dolgozik.

— S kik a vásárlók? — Főleg falusiak. — Megélnék? — Inkább a bér munkából van jobban pénz. A kendergyárnak csinálunk fonálvezetőt. — Egy műanyagvédőt mutat, tele apró csavarokkal — perlonszálból készül. — A többi — mutat körbe a tarkálló virágokon — polietilén.

Szegedi Házipari Szövetkezet. Lenin krt. 34. szám alatti kézmunka részlegében (az Állami Áruházal szemben)

harisnyaszem-felszedést, lüggönykészítést, sűrű- és autóhuzatvarrást, párnamentőzést, rombehuzást, süllőfele himzést és minogramkészítést

rövid határidőre vállal.

figyelmese és pontos kiszolgálás.

Vizsgázott kazánfűtőt

azonnali bejelentéssel felvesszük. Lehet másodállásban is. MESZÓV Szeged, Deák Ferenc u. 22., emelet 10. S. 149 678

Macska a kirakatban

Milyen forgalmas ez az utca, pedig kint tábla jelzi: zsákutca. Egy kirakat előtt rendszerint megállnak az emberek. A kissé poros órasíjakon egy macska szokott sütkérezni az átsűrűdő napsütésben. Ez a patriarális illétlenség mindenkit megmosolyogtat. Benyitni még senkit sem láttam. A sarkon a MEH-átvevő tökéletesen zárja a sort. Küllemre.

A tér egy kicsit levegősebb. Gyógyszertár, háztartási üzlet, és most látom először a táblán: Faluella Kőnyvesbolt sorakozik főnyesen, meg egy üvegporcelán üzlet. De mintha csak a szomszédból került volna a kirakatba a szerelmes hatyupár, meg bent a kis-kutya kerámiák. De nem piszkálom őket, úgysem itt a hiba. Különb is nagyon sok a szép áru.

A rövidáru üzlet után újra „maszek” soron ballagok. Barátságos két szita jelzi a szítás mestert. Az új eszembé, szításokhoz miért kell mindig lefelé menni? Kosárfőző, kefekészítő követke-

A „Képeladás”-ba muszáj volt bemennem. Nemcsak a kirakat csábított, mert csak két giccses festmény volt kint, a többi túrható, hanem a művészük. Bent meglepődtem. A földön körül szentképek, hatyuk, naplementék, de a jobb oldali falon egész komoly igényű és tetszetős impresszionista tájképek voltak felagatva.

— Miért csinálja ezeket? — néztem az elrajzolt, szomorú szemű madonnákra, hatyukra.

— Valamiből élni kell. Tudja, hogy mennyire nem szeretem ezt csinálni? Ezekből — mutat a tájképekre — még soha egyet sem adtam el. És tudja, sok az adó.

Hát persze. Ő kereskedő. A szomszédja képkerefező, aztán díspárna üzlet toppan elő bepárasodott ablaka mögött rózsaszín díspárnával. És egy kézmunka bolt. Művész-sor.

Az érdekes, hogy csak a jobb oldalra szorítkozik az üzletsor. Olyan így a végefelé, mint egy öreg erdőfitymény. Ugyanis már ide lát-szik a modern buszpályaudvar teteje...

Jakab Agnes

Felmérjük a gyerekeket...

Felmérés... Rendkívül izgalmas szó: köznyelvünk utóbbi években elterjedt terméke, azaz bocsánat: mellékterméke. Vagy mondjuk így, hogy salakja? Persze elődje a népi zamatú föltekinés már valóban elavult, rég kiment a divatból. Még olvashatjuk ugyan Tömörkény egy szép novellájának címében: *Az üsző föltekintése*, mármint afféle tüzetesebb megsejtelése, körülvizsgálása — szóval fölmérése.

Ezúttal azonban nem ilyen élvezetes irodalmi olvasmányról van szó, hanem egy iskolai körlevélről. No persze nem is üszökről, hanem tanulókról. Azokat akarják föltekinteni, illetve fölmérni. Méghezozz nem centivel, röffel, mérőruddal, hanem kérdőívvel. Hogyan lehet kérdőívvel fölmérni? Eddig magam sem tudtam, pedig szóról szóra az alábbi áll abban a levélben, amelyet a *mórahalmi általános iskola és gimnázium gazdasági vezetője* küldött szét most pénteken a tanintézet valamennyi osztályfőnökének.

„Igazgatói rendelkezésre csatoltan küldöm az ált. isk. 7. és 8. oszt., valamint a gimn. 1—4. osztályos tanuló felméréséhez szükséges kérdőíveket. Kérem, hogy a kérdőíveket valamennyi tanulóval név és cím nélkül kitöltetni, összesítesse és értékelő jelentéssel legkésőbb f. hó 12-én déli 12 óráig az igazgatóságra eljuttatni sziveskedjék”.

Felmérjük, méregetik, mérlesekélik tehát a mórahalmi iskola tanulóit, s esetleg más iskoláit is, ahonnan eddig még nem szereztünk értesítést. Kérdőívekkel mérjük, amelyekben új és korszerű kérdések szerepelnek. Nem olyanok természetesen, mint az antivilágban, amikor a szerencsétlen polgárok hosszú lajstromokon ilyesmikről firtatták: „Van-e bányája, és hol

fejszik?” Mit is válaszolhatott erre: „Bányám nincs, és ágyban fekszem”. A Mórahalmi szét-küldözgetett kérdőív 14 pontja sokkal világosabban fogalmaz. Ilyesmiket:

- Hol szeretnél élni, melyik országban, melyik városban?
- Mi a véleményed Németh Lehel disszidálásáról?
- Melyik szocialista ország a legszimpatikusabb?
- Melyik szocialista országgal rokonszenvezel?
- Világviszonylatban melyik nyelvet tartod a legraktikusabbnak?
- Melyik eseményt tartod a legdrámaibbnak?

A világezt sem szölok bele a kíváncsiskodó tanügyi szakemberek kérdőívalkodó tevékenységébe, de talán ezt az utóbbi pontot el kellett volna hagyni. Mert hátha a nebulók egyike majd azt tartja a legdrámaibbnak, amikor ilyesféle kérdésekkel faggatják. Ámbár az esemény még drámaibb a pedagógusok számára, akiknek tanítási időszakban kell ezzel foglalatkoskodniok, s méghozzá alig egy napot kaptak a kérdőívek megmagyarazásához, kitöltéséhez, beszédéhez, elolvasásához, összesítéséhez, feldolgozásához, értékeléséhez.

S művegre? — hadd tegvem hozzá én is ezt a kérdést az ív margójára Mert ha netán a mórahalmi gyerekek mondjuk a zulu-kafferok földjén kívánnának élni, akkor mit kell tennünk? Rendkívül tanulságos az a kérdés is, amelyik a szocialista országokra vonatkozik, mert abból kiderül: hiányosak voltak ismereteink, amikor azt hittük, hogy a szimpatikus szó ugyanazt jelent, mint a rokonszenves. Az azonban sajnos nem derült ki, hogy miért kell elhinteni a gyermekek gondolatában bármiféle megkülönböztést is a szocialista országok között.

Izgalmas válaszok várhatók a gyerekektől, a kérdőív alatti kérdéseire is:

— Mi a célod; jól élni, szépen öltözködni stb? (Micsoda meglepetés lesz, ha a mórahalmi tanulók között remetehajlamúak, aszkéták akadnak, akik netán nem kívánnak jól élni, szépen öltözködni, mint ahogyan azt a szocializmus célkitűzései általában lehetővé teszik.)

— Mi a véleményed a család alapításáról? (Nagy kíváncsisággal tölt el, hogy vajon a VII. általános iskolás, tehát 13 éves lányok mit válaszolnak erre a kérdésre.)

— Ha állásba kerülsz, vagy választatsz, melyiket szeretnéd? A jól fizetett, vagy a kedvelt állást? (Pályaválasztási tanácsadásnál el sem képzelhetnénk ennél jobb gondolatot! Micsoda perspektíva!)

Féltetve azonban a tréfát: nem vagyunk mi a szerkesztőségben olyan tudatlanok, olyan tájékozatlanok, hogy ne hallottunk volna a teszt-kérdésekről, vagy a hangulatjelentésekről, amelyeknek nem feltétlenül a praktikus intézkedés a célunk, hanem csupán a bepillantás az emberek, embercsoportok, ez esetben a gyermeki lélek mélységeibe. Mert ugyebár azt időnként mégiscsak fel kell mérni? Eppen ezért magam is lelkesedésemben összeállítottam egy kérdőívet. No, nem éppen 14 pontosat, csak öt pontosat. Ezt viszont nem a gyerekeknek küldeném, meg, hanem a szegedi járási tanács vb művelődésügyi osztályának, lme:

— Mi a véleménye a művelődésügyi osztálynak az effajta kérdőívekről?

— Kinek, vagy kiknek az érdeke fűződik e kérdőívek kitöltéséhez?

— Ezt a mechanizmus módszert tartja-e a hazafias nevelés célravezető eszközének?

— Lehet-e pedagógusokat ilyen többletmunkával terhelni anélkül, hogy megmagyaráznák számukra ennek célját?

Végül egy átfogó kérdés:

— Mi értelme van ennek az egésznek?

SÓKOL BALÁZS